

Hemmasittare

Hur jobbar två ELOF-pedagoger med elever som inte kan vara i skolan?

Författare: Johanna Bivéus och Alexandra Korhonen

Handledare: Alexander Akterin

Innehållsförteckning

1. Bakgrund.....	5
1.1 Begreppsdefinitioner.....	5
1.2 Tidigare forskning.....	6
2. Syfte och frågeställning.....	8
3. Metod.....	8
3.1 Tillvägagångssätt.....	9
3.2 Urvalskriterier.....	10
3.3 Etiska aspekter.....	10
4. Resultat.....	10
5. Analys och diskussion.....	13
5.1 Resultat och tidigare presenterad forskning.....	14
5.2 Diskussion.....	15
5.3 Reflektioner metodval och fortsatt forskning.....	15
5.4 Slutsats.....	17
Bilaga 1: Intervjufrågor.....	20
Bilaga 2: Informationsbrev.....	22
Bilaga 3: Samtyckesblankett.....	23

Tack från författarna

Med stöd från vår handledare Alexander Akterin har vi efter många timmars arbete lyckats skriva detta arbete. Tack för din pedagogiska feedback, kritik, humor och upplyftande ord till oss när det behövts som mest.

Tack så mycket professor Kearney vid universitetet i Nevada, Las Vegas, USA för ditt viktiga arbete, din snabba och behjälpliga mailkonversation och att vi fick ta del av dina publikationer.

Våra fantastiska korrekturläsare Anna Arstam och Claes Johansson som tog sig tid att hjälpa oss.

Utan våra intervjupersoner hade inte detta arbete haft något innehåll så därför riktar vi ett stort tack till er som ställde upp och tog er tid att svara på våra frågor och utöver det gav ni oss bra tips på forskning och litteratur.

Ett stort tack vill vi slutligen rikta till varandra. Vi är båda tacksamma över valet att skriva arbetet tillsammans eftersom vi har kompletterat varandra utmärkt, precis som i verkliga livet utanför skolarbete.

Stort tack!

Sammanfattning

Hemmasittare är ett relativt nytt begrepp som beskriver en elev som inte har förmågan att gå till skolan. Av olika anledningar är det oerhört svårt för en del barn och ungdomar att ta sig till skolan och vistas i den klassiska skolmiljön.

Anledningarna kan vara lika många som eleverna. Det finns en del forskning som vi kunnat ta del av som beskriver bland annat orsaker, arbetsätt och insatser rörande elever med långvarig ofrivillig frånvaro. Studiens syfte är att ta reda på hur skolan bemöter och tar hand om elever som inte lyckas ta sig dit.

Vi genomförde två intervjuer med ELOF- pedagoger, förkortning för Elever med långvarig ofrivillig frånvaro, från två olika grundskolor. Intervjuerna analyserade vi genom kvalitativ innehållsanalys. Resultatet visar likheter med tidigare forskning. Intervjupersonerna beskriver sitt arbete likvärdigt med vad forskning säger hur skolan bör jobba med hemmasittare för att få ett bättre resultat i närvaro och betyg. Vi tror att det hade varit en stor fördel om alla skolor hade personal som med en heltidstjänst har ansvar och arbetar med de elever som har hög ofrivillig frånvaro. Detta för att avlasta lärare och som en kvalitetssäkring.

1. Bakgrund

Vi ville undersöka hur arbetet kring hemmasittare ser ut och vad ELOF- pedagoger gör för att hjälpa elever som inte har förmåga att gå till skolan. ELOF står för Elever med ofrivillig lång frånvaro. Pedagoger med denna titel jobbar direkt med eleverna och är anställda av skolan. För att ta reda på deras arbetssätt har vi gjort två intervjuer med personer som jobbar med hemmasittare inom skolan i Sverige.

Som blivande socialpedagoger finner vi ämnet relevant och intressant, eftersom yrkesrollen socialpedagog blir alltmer vanlig i skolan.

Christopher A. Kearney, professor vid University of Nevada, Las Vegas, USA beskriver hemmasittare, skolfrånvarobeteende eller school refusal som det kallas på engelska som ungdomar som har svårigheter att närvara i skolan under hela skoldagar. Kopplingar har gjorts mellan skolfrånvarobeteende och psykiska och fysiska problem som depression och ångest. Ofullständiga betyg kan i sin tur leda till långsiktiga problem i vuxen ålder. Professor Kearney beskriver även skolfrånvarobeteende som ett globalt och väldigt destruktivt problem (Konstenius, Schillaci, 2010 s 17-18).

1.1 Begreppsdefinitioner

Hemmasittare eller skolkare?

En hemmasittare är en elev som vid skolnärvaro kan känna ångest, få vredesutbrott, depression eller andra psykiska problem och vill därför inte vara i skolan.

Vårdnadshavare känner till frånvaron och barnet försöker övertala dem till att få stanna hemma. Hemmet ses ofta som en mer trygg och säker plats och barnet vill utföra skolarbete hemma.

En skolkare däremot försöker många gånger dölja sin frånvaro för vårdnadshavare och håller sig borta från hemmet. Hen saknar intresse för skolarbetet och förväntade prestationer inom skolan. En skolkare kan också begå kriminella handlingar som tex stölder. Ofta med vänner som också skolkar (Sjödin, Gladh, 2018 s 15).

Skolplikt och skolrätt.

1950 bestämde Sveriges riksdag att det skulle vara 9-årig skolplikt. 1962 infördes grundskolan och alla skulle följa samma läroplan (Riksarkivet 2020). 2018 bestämdes det även att förskoleklass räknas in i skolplikten.

Enligt Skollagen (2010:800 kap 7) ska de barn som är bosatta i Sverige följa denna. Undantag är för de som är asylsökande eller papperslösa, men som ändå har rätt till skolgång (Riksdagen 2020).

1.2 Tidigare forskning

Skolverket undersöker i en studie 2010, *“Skolfrånvaro och vägen tillbaka- Långvarig ogiltig frånvaro i grundskolan ur elevens, skolans och förvaltningens perspektiv”* vilka orsakerna är gällande skolfrånvaro och hur skolor och förvaltningars arbete ser ut kring skolfrånvaro, det förebyggande arbetet, vilka åtgärder och hur de skall främja närvaro. Studien som gjorts med kvalitativ metod presenterar vad elever, skolpersonal och förvaltningspersonal anser kunna bidra till för att skapa trivsel i skolan samt uppnå goda studieresultat för eleverna. Rapporten visar att följande generella önskemål framkommit i studien; Arbetsmiljöns betydelse och hur innehåll och utformning av undervisning är uppbyggd. Personalens engagemang och bemötande. Samverkan mellan skola och hem i en positiv bemärkelse. Utredning av vilka orsakerna är till frånvaron innan åtgärder och beslut tas. Goda rutiner vid uppföljning av frånvaro med omedelbara insatser. Beredskap och organisation behöver finnas för samverkan mellan skola, socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri, BUP. Studien visar också att arbete mot frånvaro behöver förtydligas inom elevhälsan och att ett så kallat skolnärvaroteam ofta visar på framgång i arbetet med frånvaro (Skolverket, 2010).

Christopher A. Kearney, professor i psykologi vid University of Nevada, Las Vegas, USA och Patricia Graczyk, professor i psykologi vid University of Illinois, Chicago skriver i sin publikation "*A response to intervention model to promote school attendance and decrease school absenteeism*" 2013 att det är viktigt med tidiga insatser för att hjälpa elever som är frånvarande. Många skolor väntar tills det har gått så pass långt att eleven har överskridit den lagliga gränsen för frånvaro i skolan innan insatser tillämpas. Om problemet upptäcks i tidigt skede ger det utrymme för eleven att få hjälp i tid och de negativa konsekvenserna minskar för eleven. Kearney och Graczyk har tagit fram en modell "Response to Intervention" (Rti) för insatser (interventioner) vid skolfrånvaro. Rti modellen är särskilt kompatibel för att främja skolnärvaro och arbeta med skolfrånvaro. Nyckelprincipen för Rti beskrivs som systematiskt, proaktivt och preventivt arbetssätt med inriktade insatser för elever som är i behov samt dataregistrering, beslutsfattande, problemlösande effektivt arbete. Modellen består av tre nivåer. Universal, targeted och intensive interventions, alltså svenskt översatt till universell nivå, selektiv nivå och indikerad nivå.

Universell nivå

Denna nivå gäller för alla elever och den nivån inkluderar bland annat fokus på skolklimatet, samarbete mellan skolan och hemmet, strategier vid övergångar mellan stadier och klasser, rapporteringar och systematisk uppföljning av frånvaro i skolan.

Selektiv nivå

Gäller för elever som löper ökad risk att bli hemmasittare och denna nivån inkluderar tydliga strategier för att se till att eleverna blir motiverade att komma till skolan, strategier för att arbeta bort eventuella hot mot elevens skolgång som tex mobbning eller svårigheter av olika slag, intensifierat samarbete mellan skolan och hemmet och kontakt med specialister såsom BUP (Barn- och ungdomspsykiatri), habilitering och resursteam.

Indikerad nivå

Nivån riktas till elever som har komplexa eller mycket svåra problem med att närvara i skola. Vid denna nivå krävs en mer koncentrerad insats med tydligare kontroll av framstegen. När en elev befinner sig på indikerad nivå är oftast elevhälsan inkopplad

och en lärare eller annan personal på skolan kan få i uppgift att ha särskild kontroll över elevens frånvaro och skolprestationer.

Kearney menar för att arbetet med Rtl ska fungera framgångsrikt krävs samarbete mellan skolpersonal, vårdnadshavare, sjukvården och myndigheter. Skolmiljön är en viktig faktor för att elever ska trivas i skolan. En otrygg skolmiljö där det dessutom brister i relationen mellan elev och lärare ökar risken för skolfrånvaro. En otrygg skolmiljö där elever utsätts för mobbning ökar risken att eleven blir frånvarande från skolan. (Kearney, Graczyk, 2014, s. 3-4. Friberg, Karlberg, Sundberg Lax, Palmér, 2015, s. 21).

2. Syfte och frågeställning

Syftet är att studera hur arbetet kring hemmasittare ser ut utifrån ELOF-pedagogers yrkesroll. Genom att studera forskning kan vi jämföra den med ELOF-pedagogernas arbete för att få veta om deras arbete stämmer överens med tidigare forskning.

Frågeställning

Hur arbetar två ELOF-pedagoger med hemmasittare?

3. Metod

Valet av metod för vårt arbete blev kvalitativ semistrukturerad intervju eftersom vi ville undersöka på en mer djupgående nivå hur en ELOF-pedagog arbetar. Därför skulle en kvantitativ metod bli svår att använda då yrkesrollen ELOF-pedagog inte är så vanligt förekommande och eftersom en enkätundersökning kräver många deltagare. Kvalitativ metod används vid forskningsstudier där det intressanta är att ta fram beskrivningar, förklaringar och tolkningar av materialet som samlas in genom intervju (Hedin, Martin, 2011, s 3).

Semistrukturerad intervju valde vi eftersom metoden gav oss möjligheten att kunna ställa följdfrågor som i sin tur gav oss en bredare datainsamling. Vi kunde ha missat viktig information om vi varit tvungna att hålla oss strikt till frågorna vi skapat (Hedin, Martin, 2011, s 6).

Vår frågeställning 'Hur jobbar en ELOF-pedagog med hemmasittare' hade varit svår att undersöka om inte intervjupersonerna hade fått öppna frågor.

3.1 Tillvägagångssätt

Vi ringde till en Elof-pedagog som vi hört talas om genom en vän men inte haft någon kontakt med tidigare. Vi berättade om vårt förordningsarbete och frågade om vi fick lov att intervjua hen om arbetet med Elof-elever och hen tackade ja till vår förfrågan. Vi har mailat två olika Elof-pedagoger med informationsbrev (Bilaga 1) och den första svarade och tackade nej till intervju på grund av tidsbrist.

Den andra personen svarade och tackade ja till vår förfrågan.

Vi bokade tid och träffades på deras arbetsplatser. Detta för att intervjupersonerna skulle känna sig så bekväma som möjligt. Intervjuerna pågick i ca 40 minuter vardera med 22 frågor. Detta var en bra tidsomfattning då en intervju inte ska vara längre än 60 minuter. Vi spelade in intervjuerna och detta underlättade vår insamling till underlaget. (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Wängnerud, 2008, s 302)

Intervjuerna transkriberades till 8 sidor vardera. När vi träffades för intervjun lämnade vi samtyckesblankett till intervjupersonerna (Bilaga 2).

3.2 Urvalskriterier

Urvalskriterierna var att intervjupersonerna skulle jobba i grundskola med huvuduppgift att arbeta med hemmasittare samt elever med lång och oroväckande frånvaro. Vi gjorde inget speciellt urval gällande kön, ålder eller utbildningsnivå.

3.3 Etiska aspekter

I informationsbrevet angav vi att intervjun var frivillig och att intervjupersonen kunde avbryta när som helst. Vi informerade också om att intervjun skulle transkriberas och att det endast var våra medstudenter och handledare som skulle ha tillgång till materialet.

Vi har valt att inte ange vilken kommun intervjupersonerna jobbar i eller intervjupersonernas kön och ålder. Detta för att förhindra att anonymiteten rubbas.

4. Resultat

I detta kapitel presenterar vi en sammanfattning av materialet vi samlat in genom våra intervjuer med ELOF- pedagoger som arbetar inom grundskolan. Materialet som vi presenterar beskriver hur deras arbete ser ut och ger svar på vår frågeställning.

ELOF-pedagogerna har haft yrkesrollen mellan ett och två år. Intervjupersonernas utbildningsbakgrund skiljer sig åt men det som förenar deras yrkesbakgrund är högskoleutbildning inom pedagogik och tidigare arbete med människor.

”Vi kan inte organisera en skola så att den funkar för alla men vi har ändå det som krav att vi ska kunna göra det. Och det är ett dilemma man lever med hela tiden. Så där är mina tankar kring att använda ordet hemmasittare. Det är icke passande för det är inte ett val som eleverna gör helt enkelt.”(IP2)

Ordet hemmasittare är inte något ELOF- pedagogerna gärna använder. Istället använder de ordet ELOF- elever som står för elever med långvarig ofrivillig frånvaro och det är vad pedagogerna vill lägga fokus på, just att eleverna vill gå i skolan men inte kan på grund av flera olika orsaker. Intervjupersonerna beskriver olika exempel

på orsaker. Det kan bero på familjesituationer där det exempelvis finns psykisk ohälsa eller missbruk. Det kan också vara att familjen behöver hjälp med vardagliga praktiska saker. Det finns elever som har NPF- diagnoser där skolmiljön ställer till det för dem. Det kan vara rörigt i klassrummet, stora klasser, att det är svårt att förstå och följa instruktioner. I samband med detta kan en ytterligare orsak vara psykisk ohälsa som tex ångest av olika slag, depressioner samt utmattning.

Intervjupersonerna berättar att det ofta inte handlar om en orsak utan kombinationer av flera orsaker. Den ena pedagogen berättar att hen aldrig stött på att orsaken varit mobbning, den andre säger att det ofta inte beror på mobbning.

Hur arbetet ser ut med ELOF-elever och hur många elever ELOF- pedagogerna arbetar med samtidigt varierar utifrån individ och behov hos eleverna. När intervjun ägde rum arbetade IP1 med 8-10 elever och hade ansvar för 4-5 elever. IP2 arbetade med 15 elever.

”Där jag ser att det är bäst utfall, det är när jag får ett gott samarbete med vårdnadshavare. När vi jobbar åt samma håll. Utan att kasta stenar på varandra och att vi kastar dom åt samma håll. Så vi får eleven framåt.” (IP2)

Intervjupersonerna berättar om vikten av samverkan mellan personal inom skolan och vårdnadshavare. Det är viktigt att båda parterna håller kontinuerlig kontakt för att kunna arbeta i rätt riktning med eleven. Andra aktörer som kan ingå i samarbetet är socialtjänsten, BUP och habilitering, beroende på elevens problematik och detta efter samtycke från eleven och vårdnadshavare. I skolan samarbetar elevhälsoteamet (EHT), studie- och yrkesvägledare, specialpedagog och skolledningen kring problematisk frånvaro.

Pedagogerna använder sig av en närvarotrappa med fem steg för att upptäcka och följa upp när en elevs frånvaro börjar öka. I denna närvarotrappa följer pedagogerna olika steg där frånvaron ökar i procent och olika insatser sätts in därefter. I första hand är det elevens mentor som tar kontakt med eleven och vårdnadshavare samt informerar rektor. Om frånvaron kommer upp till 25% är det ELOF- pedagogerna som startar en utredning och kartläggning. Utredningen och kartläggningen görs tillsammans med eleven och vårdnadshavare samt inhämtning av information från olika aktörer som tex lärare, socialtjänst och vården. Kartläggningen kan bestå av

tex hur skolgången sett ut tidigare med närvaro och frånvaro och vad eleven har för intresse. Därefter bestäms, i samråd med rektor och specialpedagog, hur insatserna ska se ut. Insatserna kan variera beroende på hur elevens problematik ser ut. Pedagogerna har bland annat sms kontakt på morgonen med en del elever där de skickar ett "godmorgon" sms. Somliga elever har svårt för att åka kollektivt och då kan ELOF- pedagogen köra och hämta eleven. När en elev inte klarar av att vistas i skolmiljön kan hen få göra sitt skolarbete eller uppgift på en annan plats med stöd från ELOF- pedagogen, bland annat kan stadshus, bibliotek och fritidsgård användas istället för skolan. Promenader och motiverande samtal är också ett exempel på en insats. Även enskild eller mindre gruppundervisning.

"Jag har lärt mig under tiden att man gärna vill gå snabbt fram innan man lyckas, nu ser vi att det här har gått jättebra. Nu utökar vi, nu tar vi nästa steg och det kan ibland vara för stora steg och då hamnar man ju back så det är bra att också bara vila i stunden lite. Att okej detta funkar jättebra, håll ut ett tag så att vi ser att det blir bra under ett längre tidsspann." (IP1)

Intervjupersonerna poängterar hur viktigt det är att bygga en relation med eleven. Att lära känna eleven ordentligt och ha förståelse för elevens omständigheter och problematik för att skapa ett förtroende. Även om eleven inte kommer till skolan eller den förutbestämda mötesplatsen är det viktigt att som vuxen och pedagog fortsätta att finnas där. Relationsskapande tar tid. En annan del i arbetet som är viktig att tänka på enligt pedagogerna är att inte gå för fort fram när de märker att arbetet ger resultat.

Pedagogerna ser både små och stora resultat. De ser det som en stor vinst när elever lyckas komma tillbaka till skolan även om det bara gäller några timmar i veckan. Det finns fall där pedagogernas arbete har lett till att elever som inte har varit i skolan på över ett år kommer tillbaka och har full närvaro.

ELOF- pedagogernas uppgift är att skicka in rapporter och statistik till grundskolechefen för att visa vad deras arbete ger för resultat.

"Enkla saker som att vi försöker se eleverna här. Vi hälsar på dom i korridorerna, hälsar god morgon när dom kommer. Väldigt basic saker som man ibland glömmer bort som är jätteviktiga." (IP2)

Förebyggande insatser är något som skolan och ELOF- pedagogerna arbetar med ständigt. Intervjupersonerna berättar att de ligger stor vikt vid att lärarna registrerar frånvaron korrekt och använder sig av närvarotrappan. Då kan elever fångas upp med förebyggande insatser innan det har gått för långt och frånvaron har eskalerat vilket medför svårigheter för eleven kunskapsmässigt och vad gäller sociala relationer. Något intervjupersonerna också är eniga om vad gäller förebyggande insatser är att eleverna ska veta vem ELOF- pedagogerna är och att det är viktigt att alla elever blir sedda. Hälsodagar med elevers inflytande, en likabehandlingsgrupp, och hälsosamtal är exempel på preventiva insatser. Stödverksamhet med flera specialpedagoger är även en förebyggande insats för de elever som har svårt för undervisning i helklass.

5. Analys och diskussion

I detta kapitel kommer vi att jämföra tidigare forskning med resultatet från våra intervjuer med ELOF-pedagoger, summera våra egna slutsatser samt analysera vårt metodval. Vi vill ta reda på om ELOF-pedagoger arbetar på det sätt som forskning visar att man bör göra för att elever med hög frånvaro ska få bra förutsättningar till att kunna få hjälp och stöd för att komma tillbaka till skolan.

5.1 Resultat och tidigare presenterad forskning.

Skolverkets studie som presenterades 2010, *“Skolfrånvaro och vägen tillbaka- Långvarig ogiltig frånvaro i grundskolan ur elevens, skolans och förvaltningens perspektiv”* visar allmänna önskemål i studien, bland annat arbetsmiljöns betydelse och hur innehåll och utformning av undervisning är uppbyggd. ELOF-pedagogerna beskriver hur de anpassar miljön för de elever som har problem med att vistas i vanligt klassrum genom att utföra undervisningen på annan plats tex på fritidsgård, bibliotek, stadshuset men också på skolan i mindre undervisningsgrupper eller helt enskilt.

Tidigare presenterad forskning visar att personalens engagemang och ett bra bemötande är önskvärt (Skolverket 2010). Resultatet visar att det är viktigt att skapa relation och trygghet med eleverna på skolan, genom att se alla elever, hälsa på dem och att de elever som behöver extra hjälp får det. Den viktiga kontinuiteten som pedagogerna beskriver då de har kontakt med ELOF-elever, allt från varje dag till några gånger i veckan är i enlighet med personalens engagemang.

Skolverkets studie visar också att det är väsentligt för gott arbete att snabbt se när en elevs frånvaro ökar och att skolan ska ha som rutin att införa insatser meddetsamma. Samverkan mellan skola, socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri är också en viktig del (Skolverket 2010). Resultatet visar att samarbetet mellan olika aktörer är en del i arbetet som det ligger mycket fokus på. Intervjupersonerna menar att för individens bästa är samverkan, där exempelvis skola och vårdnadshavare arbetar i samma riktning, avgörande för framsteg i arbetet med eleven. Samverkan mellan aktörer utanför skolan är framförallt nödvändig för att undvika dubbelarbete med kartläggning och utredning.

ELOF-pedagogerna berättar i intervjuerna att det läggs mycket vikt vid att lärare ska föra in närvaron korrekt. De beskriver också närvarotrappan som de jobbar med, som är väldigt tydlig när och vem som har ansvaret för att ta kontakt med elev och vårdnadshavare.

I publikationen *“A response to intervention model to promote school attendance and decrease school absenteeism”* beskriver Christopher Kearney och Patricia Graczyk modellen “Response to Intervention” (Rti) och dess tre olika nivåer. Den universella nivån liknar intervjupersonernas beskrivning av deras förebyggande arbete.

Paralleller som kan dras mellan den universella nivån och ELOF-pedagogernas fokus är skolklimatet, samarbetet mellan skola och hemmet och systematisk rapportering av frånvaro. ELOF- pedagogernas arbete som liknar selektiv nivå är närvarotrappan, stödverksamhet och samarbete med specialpedagoger. Vid indikerad nivå ligger stort fokus på samverkan mellan lärare, socialtjänst och vård.

I likhet med tidigare forskning pratar även ELOF-pedagogerna om skolmiljön och dess påverkan på elevers närvaro i skolan. En återkommande viktig faktor för en god skolmiljö är relationen mellan elev och lärare. Detta är något som presenteras i forskning och i intervjupersonernas berättelser.

5.2 Diskussion

I följande kapitel lägger vi fram våra tankar kring metodval, eventuell fortsatt forskning och förväntningar. Vi riktar ett kritiskt öga mot oss själva som studenter och diskuterar delar i vårt arbete som hade kunnat se annorlunda ut samt vilken slutsats vi har kommit fram till.

5.3 Reflektioner av metodval och fortsatt forskning

Vi anser att vi valde rätt metod för att kunna få fram resultat. Att vi valde två personer till våra intervjuer tycker vi nu i efterhand var ett bra val. Med tanke på arbetets storlek var det tillräckligt för att samla den data vi behövde för vår resultatdel. Vi fick fram mycket och bra information för att kunna få en helhetsbild över hur ELOF-pedagogerna jobbar med hemmasittare. Den kvalitativa semistrukturerade intervjun gjorde det möjligt att kunna ställa följdfrågor när vi ville veta mer och djupgående efter intervjupersonernas svar. Genom våra följdfrågor fick vi även intressanta samtal där vi berörde ämnet ur fler vinklar än endast svar på vår frågeställning. Det vi missar i vårt arbete är att se statistik, på hur arbetet med hemmasittare gör skillnad.

Lämpligt för fortsatt forskning skulle vara att se det hela från en elevs perspektiv, om eleven anser att ELOF-pedagogens insatser fungerar bra. Men det hade varit svårt rent etiskt att få kontakt med en elev som har samarbete med en ELOF-pedagog. För att inte brottas med denna etiska aspekt hade en enkät varit en lämplig forskningsmetod.

Vi anser och tror ändå att pedagogernas upplevelser som de beskriver är sanna, då de beskriver arbetet och resultatet. Detta eftersom de är anonyma och beskriver arbetet som är mycket likt forskningen.

Christopher Kearney beskriver att elever som blir mobbade löper stor risk att vara frånvarande i skolan. ELOF-pedagogerna säger att de aldrig sett mobbning som en

orsak, alternativt att det sällan är det. Vi ställer oss då frågan hur synen kan variera från Kearneys forskning och ELOF-pedagogernas erfarenhet. Är det så pass olika klimat i skolorna och mellan länderna, att mobbningen är mer utbredd i USA? Eller ligger ELOF-pedagogerna med sina svenska skolor redan i framkant att stoppa mobbning betydligt snabbare? Eller kan det vara så att ELOF-pedagogerna missar att mobbning kan vara en orsak? Att det inte framkommer vid kartläggningen eller att eleverna inte berättar att de är mobbade på grund av skam, rädsla med mera.

Om vi lägger fram vår personliga åsikt tror vi att skolorna som våra intervjupersoner arbetar på redan har ett sådant framgångsrikt sätt att arbeta med tex hälsosamtal och goda relationer med alla elever att mobbningen upptäcks fort och insatserna får inverkan direkt.

Redan innan vårt arbete påbörjades hade vi uppfattningen om att det vore mycket bra om alla grundskolor i Sverige hade ELOF- pedagoger. Detta har förstärkts nu när vi har fått ta del av forskning, intervjupersonernas beskrivningar och vårt resultat.

5.4 Slutsats

Under arbetets gång har vi kommit fram till tre olika beröringspunkter som vi drar vår slutsats utifrån. Den första punkten går i linje med vår frågeställning men de två övriga punkterna är slutsatser vi kommit fram till utanför vår frågeställning och som vi tycker är viktiga att lyfta.

ELOF- pedagogernas arbete stämmer väl överens med vad forskningen säger. Vi har sett många likheter framförallt när det handlar om bemötande, registrering av frånvaro och samverkan mellan skola, hem och andra aktörer. Skolan och dess uppbyggnad och organisation passar inte alla och fungerar heller inte optimalt för alla. Alla individer är olika och då kan vi ställa oss frågan varför är då skolan utformad på ett sätt som uppenbarligen inte passar alla? Som vi skrev i resultatet finns det ofta ett samband mellan NPF- diagnoser och hemmasittare därför behöver skolan bedrivas på ett mer individanpassat sätt om skolan ska bedrivas enligt lagstiftningen med skolplikt samt skolrätt. Den tredje beröringspunkten är psykisk

ohälsa hos barn och unga. I somliga fall är en av grundorsakerna till att elever är hemmasittare psykisk ohälsa. Det kan bland annat handla om depression och olika typer av ångest som gör det omöjligt för eleven att gå i skolan. Många frågor föds utifrån denna slutsats. Varför mår barn och unga psykiskt dåligt? Vad är orsakerna? Är det så att samhället idag är så tufft och krävande att det leder till depression, ångest och utmattning redan hos våra barn som är vår framtid?

Naturligtvis kan dessa slutsatser endast dras som delar av grundproblemet vad gäller hemmasittare. Det ska tas i beaktning att det aldrig endast är en orsak utan ofta flera olika orsaker. Det som glädjer oss i vår slutsats är att ELOF- pedagogerna arbetar på ett sätt som vi själva finner trovärdigt och givande för både ELOF- pedagogen själv och eleverna som inte har förmåga att gå till skolan.

Källförteckning

Konstenius, Viktoria, Schillaci, Maria, 2010. *Skolfrånvaro- KBT- baserat kartläggnings- och åtgärdsarbete*, 1:2, Studentlitteratur AB Lund.

Sjödin, Krysmyntha, Gladh, Marie, 2018. *Saknad i skolan. En vägledning för lärare att arbeta tvärprofessionellt med hemmasittare*, 1:1, Gothia Fortbildning AB.

Riksarkivet

<https://riksarkivet.se/grundskolan-infors> (2020-02-05 14:13)

Riksdagen. Skollag (2010:800)

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800 (2020-02-05 14:21)

Andrén, Birgitta, Frisell Ellberg, Ann, Engström, Staffan, Herlitz, Helena, Persson Stenberg, Annsofi, Nyberg, Peter Skolverket 2010. *Skolfrånvaro och vägen tillbaka- långvarig ogiltig frånvaro i grundskolan ur elevens, skolans och förvaltningens perspektiv*, 3500, AB Typoform.

Christopher A. Kearney, Patricia Graczyk, 2014. *A response to intervention model to promote school attendance and decrease school absenteeism*, Volume 43, Number 1, Springer Science+Business Media New York, 2013.

Friberg, Peter, Karlberg, Martin, Sundberg Lax, Ia, Palmér, Robert 2015.

Hemmasittare och vägen tillbaka- Insatser vid långvarig skolfrånvaro. Columbus.

Kvalitativ metod och semistrukturerad intervju.

Hedin, Anna, Martin 1996, 2011. *En liten lathund om kvalitativ metod med tonvikt på intervju*. Senast reviderat 2011.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Wängnerud 2007. *Metodpraktikan*. 3:2. Norstedts Juridik AB.

Bilaga 1: Intervjufrågor

Intervjufrågor ELOF-pedagog

Introduktion

Presentation av oss själva, information angående samtyckesblankett och hur intervjun kommer att gå tillväga.

1. Vill du berätta om din utbildningsbakgrund och yrkeserfarenhet?
2. a) Hur ser din nuvarande arbetsroll ut?
b) Vad har du för arbetsuppgifter?
c) Ingår ELOF-pedagogen i elevhälsan?
d) Vem/vilka samarbetar du med och hur ser samarbetet ut?
3. a) Vill du berätta lite om begreppet hemmasittare?
b) Vilka orsaker finns? (Familj, individ och skola?)
c) Samband när det gäller diagnoser?
d) Vilka risker och vilken problematik ser du med framtiden för en hemmasittare?
4. a) Hur många hemmasittare har ni i dagsläget på skolan?
b) Hur jobbar ni med dom just nu?
c) Har ni några hemmasittare som har kommit tillbaka till skolan?
d) Hur såg arbetet ut med dom? Vad anser du var de bidragande insatserna till att de kom tillbaka till skolan?
5. Hur ser det övergripande arbetet ut med hemmasittare?
b) Insatser? Vad fungerar?

- c) Har ni använt er vid någon metod som ni anser inte fungerar?
- d) Hur ser skillnaden ut mellan hemmasittare och skolkare?
- 6. När blir ELOF-pedagogen inkopplad, efter hur mycket skolfrånvaro?
- 7. Vad finns det för förebyggande insatser?
- 8. Finns det någon statistik när närvaron har höjts (efter insatser)?
- 9. Skulle du kunna berätta om ett specifikt fall och om insatserna och resultatet av arbetet?
- 10. Finns det något du skulle vilja tillägga avslutningsvis?

Bilaga 2: Informationsbrev

Hej!

Vi studerar till socialpedagoger på Albins Folkhögskola i Landskrona och arbetar med vårt fördjupningsarbete som handlar om hemmasittare.

Vi ska studera en ELOF-pedagogs arbete med hemmasittare genom intervju.

Att delta i vår intervju är frivilligt och du som intervjuperson kan när som helst avbryta deltagandet.

Intervjun kommer att spelas in samt transkriberas. Materialet kommer enbart hanteras av studenterna och handledaren.

Mer information gällande villkor för deltagande och samtycke ges vid intervjutillfället.

Tack för ert deltagande.

Vänligen, Alexandra Korhonen och Johanna Bivéus

alexandra.korhonen.stud@albins.nu

johanna.biveus.stud@albins.nu

Handledare: Alexander Akterin

alexander.akterin@albins.nu

Bilaga 3: Samtyckesblankett

Samtyckesblankett

- Jag har fått information och har förstått syftet och min medverkan i arbetet.
- Jag kan när som helst avbryta mitt deltagande.
- Jag ger mitt samtycke till att endast studenterna och handledaren får använda materialet till arbetet.

Ort:.....

Datum:.....

Underskrift:.....

Namnförtydligande:.....